

Seznam doporučených odrůd brambor

Opět po roce přinášíme pěstitelům konzumních brambor přehled výsledků přesných polních pokusů provedených s odrůdami přihlášenými pro zapsání na seznam doporučených odrůd (SDO) konzumních brambor v roce 2024.

V roce 2023 bylo do těchto zkoušek přihlášeno 30 odrůd konzumních brambor registrovaných v ČR, z toho sedm pro raný konzum. Odrůdy pro SDO přihlásili jejich udržovatelé, resp. zástupci udržovatelů, kterými jsou Sativa Keřkov, a. s., Vesa Velhartice, a. s., a VÚB Havlíčkův Brod, s. r. o.

Po dokončení poměrně náročných prací a schválení výsledků příslušnou odbornou komisí předkládáme část výsledků, týkající se Seznamu doporučených odrůd ostatních konzumních brambor pro rok 2024.

Hodnocení vychází z výsledků přesných polních pokusů provedených pro „ostatní konzumní brambory“ na pracovištích ÚKZÚZ (Čáslav, Lípa a Vysoká) a privátních stanicích (Domanínek, Horažďovice a Valečov). Odrůdy jsou hodnoceny z hlediska doporučování v případě, že jsou k dispozici čtyřleté výsledky (2020–2023), tj. byla splněna základní podmínka stanovená pro zapsání odrůd na SDO (minimálně dvouleté zkušební období v pokusech pro SDO navazující na zkoušky ÚKZÚZ ověřující registrované odrůdy tak, aby mohly být hodnoceny výsledky za čtyřletý cyklus).

Výchozí kritéria jsou stanovena tak, aby bylo možné zhodnotit vhodnost odrůd pro jednotlivé směry užití (tab. 1–3):

- ostatní pro přímý konzum (23 odrůd, v tomto případě jsou odrůdy splňující stanovená kritéria dále hodnoceny pro loupání za syrova, pro dlouhodobé skladování a vhodnost k mytí)
 - hranolky (tři odrůdy)
 - lupínky (tři odrůdy, u hodnocení odrůd z hlediska jejich vhodnosti pro výrobu lupínků jsou uvedeny /vedle údajů zjištěných po sklizení/ i hodnoty získané v jarním období /březen/ při skladování hlíz při 4, resp. 8 °C)
- Nesplnění stanovených kritérií je u jednotlivých odrůd, resp. znaků vyznačeno v tab. 1–3 zvýrazněním zjištěných hodnot.

Tab. 1 – Výsledky pro hodnocení užitkového směru ostatní pro přímý konzum v letech 2019–2022

Znak		Varný typ	Výnos tržních hlíz		Vady hlíz	Hniloby bramboru	Aktinobak. strupovitost	Loupané za syrova			Skladování klíčení hlíz	Vhodnost k mytí – podzim			
								Vyrovnanost tvaru	Kvalita tvaru hlíz	Tmavnutí syrových hlíz		Hladkost slupky	Choroby	Ostatní	
Jednotka		A–C	t/ha	%	9–1	%	9–1	9–1	9–1	9–1	9–1	9–1	9–1		
Velmi rané															
5097440	Katy	B	36,0	88,2	8,9	0,0	7,9	6,3	5,9	6,8	4,5	6,5	7,4	7,9	
5080167	Lada	B	38,0	93,2	8,9	1,3	8,0	6,2	6,2	6,8	7,0	6,7	8,2	7,6	
5088969	Mariannka	B	43,1	105,7	6,9	5,1	8,0	6,5	6,5	6,5	7,2	6,8	7,8	8,1	
5077285	Monika	B	44,7	109,7	8,7	0,9	7,3	7,5	7,3	7,6	3,8	6,8	8,3	7,6	
5099183	Oskava	B	40,2	98,5	8,9	0,2	8,4	6,6	6,5	7,0	7,7	6,0	7,8	7,9	
5082330	Primarosa	AB	47,4	116,3	8,3	0,2	8,2	6,5	6,8	7,6	4,4	5,8	7,5	7,2	
5078954	Suzan	AB	36,1	88,4	8,7	0,5	8,3	6,7	6,8	6,9	3,2	7,0	8,3	6,6	
Průměr	—	—	—	40,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
MD 0.05	—	—	3,6	8,8	—	3,1	0,6	0,4	0,3	0,9	0,9	0,3	—	—	—
Počet pokusů	24	24	24	24	21	6	22	24	24	8	20	24	4	4	
Rané															
5082332	Alice	B	51,1	113,8	7,8	0,0	7,9	6,1	6,2	7,4	6,9	6,3	8,3	6,9	
5080921	Bohemia	B	47,2	105,1	8,6	0,5	8,2	6,7	6,7	7,3	5,3	6,2	8,5	7,2	
5086672	Dicolora	AB	50,1	111,6	9,0	0,5	7,4	6,2	6,2	7,7	6,2	6,6	8,3	7,2	
5101379	Doubrava	B	38,4	85,5	8,5	0,2	8,2	6,9	6,8	7,9	8,1	6,3	7,8	7,7	
5101589	Gabreta	AB	41,2	91,8	8,9	0,6	8,5	6,4	6,6	8,0	5,6	6,9	8,1	6,8	
5090984	Jasmina	B	48,8	108,6	8,6	0,2	8,0	7,3	7,3	7,4	6,2	6,4	8,3	7,4	
5083252	Julinka	B	43,8	97,5	9,0	0,0	8,1	6,7	6,7	8,5	4,4	7,5	8,5	7,8	
5099136	Valda	B	41,1	91,4	8,8	0,0	8,2	6,8	6,8	5,5	7,7	4,9	7,3	7,4	
5093320	Valkýra	B	42,6	94,9	8,4	0,0	7,3	6,04	6,2	7,3	7,8	5,3	7,4	6,6	
Průměr	—	—	—	44,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
MD 0.05	-	—	7,4	16,4	—	0,6	0,6	0,4	0,3	1,1	0,9	0,3	—	—	—
Počet pokusů	24	24	24	24	14	8	22	23	23	8	19	23	4	4	
Polorané															
5077780	Bella	AB	47,0	110,7	7,8	0,0	8,3	6,9	7,0	5,6	7,0	6,5	8,0	6,9	
5103041	Cibared	B	40,2	94,8	7,9	1,4	7,1	6,3	6,1	3,1	8,3	5,9	8,1	7,7	
5093431	Dominika	AB	48,7	114,8	8,7	0,3	7,4	5,9	5,9	6,5	8,0	6,5	8,1	6,9	
5103042	Radmila	AB	31,1	73,2	8,2	0,0	7,3	6,6	6,9	8,8	8,0	6,6	8,4	7,4	
5075761	Red Anna	B	44,3	104,4	7,9	0,9	7,7	6,5	6,3	6,5	5,8	5,7	7,7	7,3	
5093432	Vysočina	AB	43,3	102,1	8,9	0,2	7,9	7,6	7,5	7,4	5,8	6,7	8,3	7,1	
Průměr	—	—	—	42,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
MD 0.05	—	—	8,8	20,7	-	2,1	0,7	0,4	0,3	0,9	0,7	0,3	—	—	—
Počet pokusů	24	24	24	24	17	5	21	24	24	8	19	24	4	4	
Polopozdní až pozdní															
5097436	Jindra	B	36,9	100,0	7,5	1,9	7,1	5,96	6,1	7,4	7,8	6,2	7,7	6,0	
Průměr	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
MD 0.05	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Počet pokusů	24	24	24	24	4	1	8	24	23	8	24	24	4	4	

Kritéria pro zařazení odrůd na SDO ostatní pro přímý konzum: Výnos tržních hlíz – nejméně nad hranici MD 0.05; MD = minimální průkazný rozdíl; Vady hlíz – do 3 % (bodové hodnocení 6,5–9); Hniloby bramboru – do 2 %; Aktinobakterální obecná strupovitost bramboru – 7–9; Loupané za syrova: vyrovnanost tvaru – 6–9; kvalita tvaru hlíz – 6–9; tmavnutí syrových hlíz (kaší) po 15 min. – 7–9; Vhodnost ke skladování: klíčení hlíz – 7–9; Vhodnost k mytí – podzim: hladkost slupky – 6,5–9; choroby bramboru – 7,5–9; Ostatní znaky – 7–9; Tučné písmo: odrůda se zvýrazněnými znaky nesplnila stanovená kritéria; – pouze lokality, kde byl zaznamenán výskyt

Tab. 2 – Výsledky pro hodnocení odrůd z hlediska jejich vhodnosti pro výrobu lupínků v letech 2019–2022

Znak		Výnos tržních hlíz		Barva lupínků	Tvar hlíz	Hniloby bramboru	Obsah red. cukrů	Obsah sušiny	Jaro 8 °C		Jaro 4 °C	
		t/ha	%						Barva lupínků	Obsah red. cukrů	Barva lupínků	Obsah red. cukrů
Jednotka		t/ha	%	9–1	–	%	%	%	9–1	%	9–1	%
Rané												
5093320	Valkýra	42,6	101,6	5,9	KO	0,0	0,24	25,40	6,3	0,39	3,2	0,77
5099150	Velur	41,2	98,4	8,1	KO	0,3	0,20	25,53	7,7	0,22	6,3	0,32
Průměr		–	41,9	–	–	–	–	–	–	–	–	–
MD 0.05		4,4	10,6	2,2	–	–	0,4	7,2	1,6	0,3	1,9	–
Počet pokusů		24	24	24	–	1	4	4	24	4	24	4
Polorané												
5103041	Cibaret	40,0	100,0	6,2	KO	3,5	0,31	21,37	6,2	0,50	4,8	0,68
Průměr		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
MD 0.05		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Počet pokusů		24	24	24	–	1	4	4	24	4	24	4

Kritéria pro zařazení odrůd na SDO pro výrobu lupínků: Výnos tržních hlíz – nejméně nad hranici MD 0.05; MD = minimální průkazný rozdíl; Barva lupínků – 6–9; Tvar hlíz – kulovitý, krátce oválný; Hniloby – do 2 %; Obsah redukujících cukrů – pod 0,3 %; Obsah sušiny – min. 22 % Tučné písmo: odrůda se zvýrazněnými znaky nesplnila stanovená kritéria – pouze lokality, kde byl zaznamenán výskyt

d) doporučené pro mytí

Velmi rané	Rané	Polorané	Polopozdní až pozdní
Lada	Dicolora	Vysočina	
Mariannka	Julinka		
Monika			

e) doporučené pro výrobu hranolků

Velmi rané	Rané	Polorané	Polopozdní až pozdní
	Valda	Bella	
		Radmila	

f) doporučené pro výrobu lupínků

Velmi rané	Rané	Polorané	Polopozdní až pozdní
	Velur		

Poznámka: U odrůdy Velur je odpovídající kvalita lupínků i při skladování hlíz v 8 °C

Závěr

Nezávislé výsledky vyplývající z vedení přesných polních pokusů na šesti stanovištích v letech 2020–2023 umožňují charakterizovat přihlášené odrůdy z hlediska splnění stanovených kritérií. Na tomto základě bylo možné doporučit odrůdy pro produkci ostatních konzumních brambor, pro výrobu lupínků a hranolků. Zároveň posoudit jejich předpoklady pro loupání za syrova, dlouhodobé skladování a mytí. Doporučení lze využít především u pěstitelů konzumních brambor při výběru odrůd v roce 2024, ale zejména při přípravě roku 2025.

Získané poznatky mohou být pro pěstitele konzumních brambor jednou z významných vodítek při volbě vhodných odrůd, které jsou zárukou nejen rentabilní produkce, ale mají zároveň předpoklady pro uplatnění na trhu.

Ing. Václav Čermák, ÚKZÚZ Brno
Ing. Jaroslava Domkářová, Ph.D., VÚB Havlíčkův Brod
Prof. Ing. Miroslav Jůzl, CSc., Mendelova univerzita v Brně

Tab. 3 – Výsledky pro hodnocení odrůd z hlediska jejich vhodnosti pro výrobu hranolků v letech 2020–2023

Znak		Výnos tržních hlíz		Barva hranolků	Tvar hlíz	Hniloby bramboru	Obsah red. cukrů	Obsah sušiny
Jednotka		t/ha	%	9–1	–	%	%	%
Rané								
5099136	Valda	41,1	100,0	7,8	OV	0,0	0,18	20,16
Průměr		–	–	–	–	–	–	–
MD 0.05		–	–	–	–	–	–	–
Počet pokusů		24	24	24	–	–	4	4
Polorané								
5077780	Bella	47,0	120,6	6,3	OV	0,0	0,25	23,25
5103042	Radmila	30,9	79,4	7,2	DO	0,0	0,37	22,99
Průměr		–	38,9	–	–	–	–	–
MD 0.05		15,1	38,9	0,7	–	–	0,4	3,5
Počet pokusů		24	24	24	–	–	4	4

Kritéria pro zařazení odrůd na SDO pro výrobu hranolků: Výnos tržních hlíz – nejméně nad hranici MD 0.05; MD = minimální průkazný rozdíl; Barva hranolků – 6–9; Tvar hlíz – oválný až velmi dlouhý; Hniloby – do 2 %; Obsah redukujících cukrů – pod 0,5 %; Obsah sušiny – min. 19 % Tučné písmo: odrůda se zvýrazněnými znaky nesplnila stanovená kritéria – pouze lokality, kde byl zaznamenán výskyt